

Man gik da til:

Anden behandling af forslag til lov om ændring i lov om tobaksafgifter.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 88) findes i tidenden sp. 2897; udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 221).

Der var stillet 5 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Formanden: Sammen med denne sag foretages de to følgende sager på dagsordenen, nemlig:

Anden behandling af forslag til lov om ændring i lov om afgift af spiritus, vin og øl.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 89), findes i tidenden sp. 2897, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 221).

Der var stillet 3 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Anden behandling af forslag til lov om forhøjelse af tillægsafgiften af benzin.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 90), findes i tidenden sp. 2897, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 221).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagenes paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagenes overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Retoft: Under udvalgsbehandlingen, hvor der er modtaget en række deputationer, har den højtærede finansminister stillet enkelte ændringsforslag.

Ændringsforslagene til lovforslaget om tobaksafgifter er til dels en imødekommelse

af ønsker fra de deputationer, der har henvendt sig. Ændringsforslagene går i korthed ud på at nedsætte afgiften for cigarillos med ca. 1-1½ øre pr. stk. og for cerutter med 2 øre pr. stk. Endvidere foreslås det, at der for pibetobak gives en lettelse i afgiften på 3 kr. pr. kg.

Ændringsforslagene til lovforslaget om afgift af spiritus, vin og øl betyder også en lettelse, idet man har foreslået en afgiftslettelse for bryggerier, hvis samlede udlevering til forbrug her i landet af øl af skatteklasser I og af luksusøl klasse A og B i alt i det foregående finansår ikke overstiger 3.000 hl; denne afgiftslettelse vil udgøre 48 kr. pr. hl. Det er en lettelse, som indsættes af hensyn til de små bryggerier, idet man mener, der bør tages hensyn til deres forholdsvis lave produktionsmængde.

Til lovforslaget vedrørende benzinafgiften er der kun stillet ændringsforslag vedrørende ikrafttrædelsesdatoen.

For samtlige lovforslag gælder det, at ikrafttrædelsesdagen foreslås fastsat til den 13. februar 1964.

Der vil muligvis blive stillet et ændringsforslag til lovforslagenes tredje behandling angående cigaretafgiften, men det spørgsmål er til behandling for øjeblikket.

Jeg anbefaler de stillede ændringsforslag til vedtagelse.

Alfred Bøgh: Mit parti må stærkt beklage, at regeringen har afvist vort, som vi synes, rimelige krav om, at disse afgiftsforslag underkastes en vurdering i sammenhæng med udskrivningslovforslaget. Det er i virkeligheden temmelig enestående, synes jeg, at en regering samtidig med, at udskrivningsloven er til behandling her i tinget, forsøger at gennemføre afgiftsændringer isoleret og uden sammenhæng med denne vigtige lov.

Vi mener ikke, at det er sagligt forsvarligt på denne måde at hugge den økonomiske politik op i løsrevne brudstykker. Efter vor opfattelse må de øgede krav, som pristalsudviklingen ubestrideligt stiller til statens finanser, ses i sammenhæng med de forskydninger, som i øvrigt sker i statens indtægter og udgifter. Det kan ikke være forsvarlig økonomisk politik blot at tage en enkelt post ud og alene vurdere udviklingen ud fra den. I en enkelt henseende accepterer

[Alfred Bøgh.]

finansministeren da også dette, for det drejer sig jo nu ikke længere i argumentationen for forslagene om de ekstra udgifter på 190 mill. kr., som pristalsreguleringen har påført staten, men også om dækning af de 140 mill. kr., som er en følge af ændringsforslag til finanslovsforslaget, der er kommet til, siden dette fremsattes for godt et par måneder siden.

Over for disse udgiftsforøgelser på 330 mill. kr. skønner den højtærede finansminister, at statens indtægter under ét og med de nuværende skatte- og afgiftslove vil blive 109 mill. kr. større, end han regnede med, da finanslovsforslaget blev fremsat. Det er forskellen mellem disse tal, mellem stigningen i udgifterne og stigningen i de forventede indtægter, altså 220 mill. kr., som den højtærede finansminister ønsker dækket med de fremsatte afgiftsforslag.

Når jeg især vil komme ind på skønnet over statens indtægter, er det, fordi det efter min opfattelse er sat alt for lavt. Vi må huske på, at der netop her er tale om et skøn og ikke en fastsættelse af, hvor meget staten i det kommende år faktisk vil opkræve i skatter og afgifter. Tværtimod vil vi, hvis vi i vore vurderinger går ud fra et for lavt skøn over de nuværende skatte- og afgiftsloves virkninger, nemt komme til at forhøje skatterne mere end nødvendigt og forsvarligt, og det ønsker vi ikke at være med til.

Ser vi på skønnet over, hvad indkomstskatten for personer vil indbringe i det kommende finansår med de nuværende satser, ser vi, at den højtærede finansminister skønner, at der vil blive en stigning på 430 mill. kr., idet han går ud fra, at befolkningens indkomster i 1963, som disse skatter jo skal beregnes af, har været 7,5 pct. højere end i 1962. Netop i denne tid indsamles der i kommunerne stikprøver af selvangivelserne til belysning af, hvad indkomststigningen faktisk har været. De foreløbige og spinkle oplysninger fra kommunerne tyder imidlertid på, at indkomststigningen i hvert fald for lønmodtagerne har været omkring 1 pct. højere end antaget i skønnet. Vi har ønsket, at der blev indhentet yderligere oplysninger på dette punkt, fordi vi mener, at de vil bekræfte, at denne tendens i det foreløbige materiale i det mindste vil

holde sig og formentlig også øges, og det vil i så fald betyde, at statens indtægter på denne post bliver betydeligt større end skønnet.

Hvad dernæst angår forbrugsafgifterne, har vi fået oplyst, at disse i indeværende finansår formentlig vil indbringe 100 mill. kr. mere end forudset i finansloven. Det betyder naturligvis noget for indeværende års regnskab. Det betyder også, at disse 100 mill. kr. mere end forudset er fjernet fra omsætningen, også selv om vi passerer en 1. april og kommer ind i et nyt finansår. Men det betyder tillige, at skønnet for det kommende års indtægter så at sige må starte på et så meget højere niveau. Hertil kommer så, at udløsningen af pristalsportionen også ganske af sig selv vil bringe staten øgede indtægter på netop denne post.

Det er disse faktorer tilsammen, der gør, at vi må anse den højtærede finansministers forventninger om en stigning i afgiftsprovenuet på 350 mill. kr. eller godt 5 pct. for beskedne. I virkeligheden må vi regne med, at de nuværende afgifter vil indbringe en hel del mere, og vi har ud fra disse betragtninger over statens ventelige indtægter og udgifter erklæret os villige til at drøfte en omlægning af beskatningen fra direkte til indirekte skat svarende til de foreliggende afgiftsforslag, men vel at mærke således, at disse afgifter sættes i kraft straks, medens de modsvarende lempelser i den direkte beskatning ifølge sagens natur først kan få virkning med de nye skattebilletter til sommer. Denne forskydning i tid mener vi vil betyde en styrkelse af statsfinanserne med rundt regnet 100 mill. kr.

Jeg er gået ind på disse forhold, fordi de understreger, at vi i vort forhandlingsoplæg gik så vidt som til at lægge den højtærede finansministers finanspolitiske vurdering til grund for en sådan forhandling. Vi har skønnet, at der er finanspolitisk dækning af såvel det overskud på drifts- og anlægsbudgettet som det kasseoverskud, som den højtærede finansminister tilsigter, men man har ikke på dette grundlag ønsket en forhandling og en vurdering af disse ting.

Jeg skal ikke nægte, at det var med nogen bekymring, vi strakte os så vidt i vore forsøg på at få den højtærede finans-

[Alfred Bøgh.]

minister i tale om en saglig og sammenhængende vurdering af den økonomiske udvikling og politik i vort samfund. Vi må jo ikke glemme, at den finanspolitiske virkning af de foreliggende lovforslag også må ses i forbindelse med, at indkrævningen af bidrag til den foreslåede efterlønsordning vil virke finanspolitisk strammende på aktivitet og beskæftigelse i det kommende år, hvor der ikke skal ske udbetalinger fra denne ordning. At denne stramning ikke formelt kommer til udtryk på statsfinanserne, er i denne henseende underordnet. Gennemførelsen af disse to sæt forslag, afgiftsforslagene og efterlønsordningen, vil — selv ud fra finansministerens egne tal — i deres virkninger svare til et overskud på statens drifts- og anlægsbudget på 800-900 mill. kr., og tager vi hensyn til vore korrektioner i skønnene, vil det vel nå op på i nærheden af en hel milliard kroner.

Der er her tale om en så voldsom stramning af de økonomiske vilkår i vort samfund, at vi vel sjældent eller aldrig har oplevet noget tilsvarende. Og det må i høj grad give anledning til overvejelser, om produktion og beskæftigelse virkelig kan bære denne belastning. Vi var meget gerne gået ind i saglige overvejelser af de mange spørgsmål, som her opstår, fordi det fremover kan betyde meget alvorlige problemer for vort samfund, og jeg forstår i virkeligheden ikke, at den højtærede finansminister tør vove sig ud i dette på så spinkelt et grundlag, som han tilsyneladende gør.

Jeg vil til sidst nævne et andet stort og alvorligt problem, som disse forslag uden videre lader ligge tilbage. Vi har nu set et af de klareste eksempler på den automatiske pristalsregulerings uheldige virkninger. Allerede inden pristalsportionen overhovedet er kommet til udbetaling, anser regeringen det for nødvendigt at inddrage en væsentlig del af den i øgede skatter, og vi har vel også allerede i dagspressen set træk i udviklingen, som peger henimod, at disse forslag meget nemt kan føre til, at løn- og prisskruen atter kommer i gang.

Jeg nævnte ved første behandling af disse lovforslag, at vi måske burde overveje noget i retning af en halvautomatisk pristalsregulering. Ingen af disse problemer har

regeringen taget op til en virkelig og saglig drøftelse; var det da ikke en idé, når nu regeringen har sit økonomiske råd og dets formandskab, at lade dette tage vor nuværende helautomatiske pristalsregulering og dens virkninger på vor økonomi op til vurdering?

Allerede til efteråret indledes næste runde af forhandlingerne på arbejdsmarkedet. Også derfor havde det været ønskeligt, om vi kunne være kommet frem til en saglig vurdering af pristalsstrukturen og dens virkninger, men det er man altså ikke kommet ind på.

Vi beklager på dette som på de andre områder, som disse lovforslag berører, at regeringen ikke har været at få i tale for en samlet og saglig vurdering af vort lands økonomiske problemer og deres løsning. Vi kan ikke medvirke til disse forslags gennemførelse, fordi vi anser det for forkert på denne måde at dele den økonomiske politik op i løsrevne og isolerede foranstaltninger, der blot lader de virkelige problemer ligge tilbage.

I konsekvens af denne vor indstilling skal jeg ikke gå ind på de stillede ændringsforslag, men blot sige, at da vi ikke kan medvirke til lovforslagenes gennemførelse ved tredje behandling, vil vi undlade at stemme for ændringsforslagene.

Poul Møller: Det konservative folkeparti vil afholde sig fra at stemme om de ændringsforslag, som den højtærede finansminister har stillet i udvalget og her har fået tilslutning til fra regeringspartierne.

Hvad lovforslagene som helhed angår, fremgik det af første behandling, at det, den højtærede finansminister ønsker — og det er jo blevet understreget flere gange siden i offentlige udtalelser — er at få dækning for en udgiftsstigning, som han ikke regnede med, da finanslovforslaget blev udarbejdet for nogle måneder siden, en udgiftsstigning på 190 mill. kr. som følge af pristalsreguleringen.

Når vi nu skal prøve på at se, om den højtærede finansminister har rimeligt krav på øgede skatter og afgiftssatser til dækning af disse 190 mill. kr., vil det vel for det første være rigtigt at se på, hvad det er, den højtærede finansminister får ind ved det, han her foreslår. På årsbasis får han, hvis

[Poul Møller.]

ikke forbruget viger, 250 mill. kr. Da han ønsker lovforslagene gennemført nu med ikrafttræden inden den 15. februar, får han altså inden den 1. april 1964 allerede nogle penge til dækning. Det vil sige, at i perioden indtil den 1. april 1965 vil den højtærede finansminister få 280 mill. kr. ind i ekstraindtægter, som motiveres med en udgiftsforhøjelse på 190 mill. kr., altså sikrer han sig 90 mill. kr. i overskud i alle tilfælde ved den transaktion, som det høje folketing skal vedtage efter finansministerens ønske. Dette bekræfter det synspunkt, som oppositionen mange gange har anført, at når staten skal regulere og dirigere den slags ting, er der ligesom lidt mere i den hånd, der tager, end i hånden, der giver.

Men skulle det nu for at dække 190 mill. kr. være nødvendigt at skride til foranstaltninger, som indbringer 280 mill. kr.? Vi har jo med et meget, meget stort statsbudget at gøre nu. Tænker man sig, at de forslag, der her er fremsat, bliver forkastet — hvad jeg håber de gør, og hvad de måske gør — så har vi uden disse forslag 12.000 mill. kr. i statsindtægter i det kommende år; 12.000 mill. kr., det er statens budget! Det beløb, det drejer sig om at dække, 190 mill. kr., er ca. 1½ pct. af statsindkomsterne. Der må da være fantasi til rådighed i det høje ministerium til at kunne klare dette problem uden forhøjelse af afgiftssatserne.

Jeg vil gerne i denne forbindelse gøre en enkelt bemærkning for at illustrere den statsøkonomiske udvikling, vi er inde i. Jeg har nævnt, at budgettet for det kommende år har et indtægtsbeløb på 12.000 mill. kr. Jeg kan til sammenligning nævne, at i året 1960-61 — det år, hvori vi sidst afholdt folketingsvalg — var statsbudgettets indtægter på 6.225 mill. kr. Det er altså lykkedes inden for en enkelt valgperiode at forhøje statens indtægter med ca. 6.000 mill. kr., eller at fordoble dem inden for 4 år. Jeg tror, disse tal klart belyser, hvor stærkt statsudgifterne og statsindtægterne er ved at svulme op, og hvordan de nu nærmer sig eller passerer den tidligere grænse, vi havde, hvor de lagde beslag på 25-26-27 pct. af nationalproduktet.

Jeg har gerne villet sige dette, fordi jeg tror, at det kunne være muligt inden for

disse 12.000 mill. kr. at afholde de udgifter, der her er tale om. Vi må jo ikke glemme, at en hel del af statens indtægter stiger automatisk i takt med de lønstigninger, der finder sted rundt omkring i erhvervslivet og inden for statens egen sektor, som man kalder det med et fint ord. Den højtærede finansminister har regnet med, at hans forbrugsafgifter, told- og omsætningsafgifter uden disse forslag vil stige med 160 mill. kr. mere, end han regnede med i november. Fra november indtil midten af februar er man nu nået frem til et præcisere skøn, hvorefter told- og forbrugsafgifterne i det kommende finansår uden afgiftsforhøjelser vil give 160 mill. kr. mere, end man skønnede i efteråret. Vi er altså her ved at slæbe os meget stærkt ind på de 190 mill. kr.

Den anden store indtægtspost for staten er jo indkomstskatterne. Under udvalgsarbejdet er der på vor og venstres begæring foretaget stikprøvevis undersøgelse i 15 kommuner af, hvad selvangivelserne siger om indkomstskatterne i det kommende finansår. Denne undersøgelse viser efter finansministerens oplysninger, at finanslovforslagets skøn fra november ligger i underkanten, og man regner her med, at det kan forhøjes med omkring 1 pct. 1 pct. mere indtægtsstigning, end man regnede med i november, vil give i indkomstskat til staten ca. 60 mill. kr. mere end ifølge finanslovs-kønnet. Det vil sige, hvis vi skal skønne realistisk i dag, at staten uden disse afgiftsforhøjelser vil få en indtægtsstigning på 220 mill. kr. mere, end man regnede med i november. Man motiverer de foreslåede afgiftsforhøjelser med, at man har fået nogle udgiftsstigninger, som man ikke regnede med, på 190 mill. kr., men til dækning af dem vil der altså være indtægter, man heller ikke har regnet med, på 220 mill. kr., således at der herigennem skulle være fuldstændig dækning for de 190 mill. kr.

Hvis den højtærede finansminister siger, at han ikke tør bygge på disse 15 kommuner, burde han have ventet med at fremsætte forslag, indtil han havde fået indberetninger fra kommunerne om indtægterne og dermed en sikrere viden om statens indtægter for det kommende finansår. Tidspunktet for forhandling af disse forslag havde ikke og burde ikke have været her

[Poul Møller.]

midt i februar, men burde have været om en måned, når udskrivningsloven skal vedtages og man ved, hvordan indtægtsstigningerne har været i samfundet. Så meget mere kunne ministeren jo have ventet, som de lønstigninger, han skal have dækket, først træder i kraft den 1. april 1964.

På denne baggrund må man se vore ønsker under forhandlingerne i udvalget om, at en forhøjelse af forbrugsafgifterne blev ledsaget af en nedsættelse af de direkte skatter. Det ville have givet den højtærede finansminister 90 mill. kr. forlods i forbrugsafgiftsstigning ud over den automatiske stigning, fordi nedsættelsen af de direkte skatter først ville have belastet indtægterne fra juli kvartal, altså fra juli måned i år. I februar, marts, april, maj, juni ville finansministeren have haft sine afgiftsforhøjelser, altså 90 mill. kr. rent netto, lagt oven på de andre millioner, jeg har nævnt for de automatiske afgiftsstigninger, således at han ville have haft dækning fuldt ud for de 190 mill. kr., også hvis han skulle gå med til den af os ønskede nedsættelse i de direkte skatter. Vi har imidlertid ikke kunnet trænge igennem med dette synspunkt allerede af den grund, at forslagene er fremsat på et tidspunkt, hvor man fra regeringen ikke ved, hvad der kommer ind af personlige skatter i det kommende finansår.

Det, der finder sted nu, er derfor, at vi får en overdækning, en strammere finanspolitik end den, der var foreslået ved finanslovsforslaget i november, en overdækning i forhold til de 190 mill. kr., som regeringen er ude efter at få dækket. Motiveringen for denne strammere finanspolitik kan kun være de indkomstforøgelser, der ventes i samfundet i det kommende år. Jeg skal ikke komme ind på, om disse indkomstforøgelser motiverer en strammere finanspolitik, men jeg skal gentage, hvad jeg sagde under første behandling, at det folketing, der har vedtaget disse indkomstforøgelser, burde ikke være det, der lod dem ledsage af en strammere finanspolitik for derigennem at tage indkomstforøgelserne og lønforhøjelserne tilbage igen og trække dem ind i statskassen.

Lad os se på den samfundsmæssige virkning af den pristalsportion, der nu skal ud-

betales, og hvis samlede omfang vel er 500 mill. kr. Ved et almindeligt forbrug vil det give 75 mill. kr. mere i afgiftsstigning. Hertil kommer de specielle afgiftsforhøjelser, der pålægges befolkningen, på 250 mill. kr.; man kommer herved til, at borgerne af deres pristalsportion på 500 mill. kr. skal betale afgiftsstigninger på 325 mill. kr. Men hertil, ærede medlemmer, kommer stigningen i provent af de direkte skatter. Som bekendt er forbrugsafgifter og omsætningsafgifter ikke fradragsberettigede, så pristalsportionen indgår fuldt ud som grundlag for den direkte skat, der følger til næste år, og som i de lavest beskattede kommuner sammen med statsskatten udgør omkring 35 pct. af lønforhøjelsen for den almindelige indkomst, der er uden for den progressive beskatning. Herved er hele pristalsportionen slugt, når kredsløbet er endt, når man har fået sin skattebillet til næste forår, og når man har betalt de afgiftsforhøjelser, den højtærede finansminister ønsker.

Sjældent har man set en rigtigere karakteristik end den, der var brugt i en leder, i Ekstrabladet i lørdags, hvori dette blev kaldt molboagtigt. Det er molboagtigt, at folketinget gennemfører lønforhøjelser, som man véd man samtidig må gribe ind over for ved at indkræve dem igen dels gennem direkte skatter, dels gennem indirekte skatter.

Jeg skal ikke gøre flere bemærkninger, for jeg synes, det er ganske klart, at man her fører en konjunkturpolitik, som man kunne have undgået, hvis man ikke havde sat lønforhøjelserne i kraft, hvis man ikke havde truffet de beslutninger, man traf her i fjor. Nu ved jeg godt, at regeringen sonderer vældig stærkt mellem de lønforhøjelser, der finder sted som følge af pristalsreguleringer, og dem, der finder sted på grund af overenskomstloven fra i fjor. Jeg skal da også gerne gå ind på denne sondring, idet jeg dog gør opmærksom på, at pristalsreguleringen er et led i overenskomstloven fra i fjor, vedtaget her i folketinget, men givet er det for mig, at selv hvis man ser på pristalsreguleringen, må man spørge: skal dette altid gå på denne måde? Det er første gang, det nye pristal udløser en dyrtidsportion, og dette ledsages straks af omgående og omfattende foranstaltninger fra folketingsflertallet — hvis det er et flertal — som har

[Poul Møller.]

til hensigt at inddrage pengene igen, dels til nye statsudgifter, dels til at forøge statens overskud og derigennem belaste borgernes økonomi yderligere.

Jeg tror, at de fleste, der tænker denne sag igennem, kan se, at helhedsløsningen var ikke det, som nogle troede, men at den i nogen grad var et illusionsnummer, og at det først året efter viste sig, hvilke svagheder den havde. Disse svagheder står vi nu over for, og da vi ikke har kunnet opnå en nedsættelse af de direkte skatter, som vi ønskede, i takt med forhøjelsen af forbrugsafgifterne, må vi lade dem, der har gennemført helhedsløsningen i fjor, vedtage disse lovforslag, hvis de har magt og kraft til det. Vi vil indstille de foreliggende lovforslag til forkastelse.

Helge Larsen: Jeg vil gerne begynde med at anbefale de af den højtærede finansminister stillede ændringsforslag til vedtagelse.

Jeg skal derefter gøre nogle bemærkninger om den egentlige baggrund for disse afgiftsforhøjelser. Det ærede medlem hr. Poul Møller har nævnt en lang række tal og beregninger. Det forekommer mig, at der for vurderingen af disse afgiftsforhøjelser og deres berettigelse er nogle ganske enkelte tal, som tæller overordentlig stærkt. Den realistiske baggrund for afgiftsforhøjelserne fremgår ganske klart af de oplysninger, som den højtærede finansminister har givet om indeværende finansårs sandsynlige resultat og om finanslovforslaget for det kommende finansår. Da finanslovforslaget fremsattes i november, budgetteredes der med et kasseoverskud på 171 mill. kr. Der var, som den højtærede finansminister oplyste, ikke dengang medtaget noget beløb til eventuelle dyrtidstillæg til tjenestemænd, til folkepensionister og til visse andre sociale ydelser. Januarpristallet medførte imidlertid sådanne tillæg, og finanslovforslagets kasseoverskud på 171 mill. kr. ændredes derved til et kasseunderskud på 15 mill. kr. Det radikale venstre kan ikke anse det for rigtigt og forsvarligt at vedtage et finanslovforslag med underskud. Der må være dækning for statens udgiftsforpligtelser, og derfor er det rigtigt at gennemføre afgiftsforhøjelserne. Det er det også af en anden grund. Finansloven for indeværende år, der

udløber den 31. marts, skønnes ifølge de oplysninger, udvalget har fået, at ville give et kasseoverskud på omkring 350 mill. kr. Det vil sige, at der over statsfinanserne er sket en afdæmpning af efterspørgslen i indeværende finansår på omkring 350 mill. kr., og jeg er overbevist om, at denne afdæmpning af efterspørgslen har medvirket overordentligt til at stabilisere samfundets økonomi og har været en af forudsætningerne for væksten i valutareserverne og for diskontonedgangen. Endelig skal det jo erindres, at samtidig hermed er produktionen steget, og beskæftigelsen har været god uden arbejdsløshed af betydning.

Men tænker man sig nu en finanslov for det kommende år med kasseunderskud eller blot med balance, ja, så vil der blive en afgørende forskel mellem de to finansår, det første altså med en afdæmpning af forbruget med omkring 350 mill. kr., det næste uden nogen afdæmpning, og en så voldsom ændring af finanspolitikken er hverken rigtig eller forsvarlig. Det er jo nemlig ikke sådan, at vi i det kommende finansår må regne med en afsvækkelse af den økonomiske aktivitet, der kunne begrunde en lempeligere finanspolitik; tværtimod tyder alt på, ikke mindst den internationale konjunkturd udvikling, at vi står over for en forstærket økonomisk aktivitet; derfor er det rigtigt og nødvendigt at fortsætte den stramme finanspolitik og også på finansloven for det kommende år at budgettere et kasseoverskud, så der over statsfinanserne stadig kan udgå en neddæmpning af efterspørgselspresset.

Af disse grunde anbefaler jeg afgiftsforhøjelserne. Det er bedst at gribe ind i tide, så indgrebene kan blive så begrænsede som muligt, fremfor at komme bagefter med de nødvendige foranstaltninger. Alt for ofte i efterkrigstiden er vi kommet bagefter med de nødvendige justeringer. Den hurtighed, hvormed der her handles, gør, at vi kan leve op til de anerkendende ord om dansk økonomi i 1963, som OECD just har publiceret. Vi skulle gerne kunne fastholde resultaterne fra 1963 gennem 1964.

Når de ærede medlemmer hr. Alfred Bøgh og hr. Poul Møller henviser til de ønsker, de har fremført i udvalget om en nedsættelse af den direkte skatteudskrivning, vil jeg gerne dertil sige, at for os ligger det

[Helge Larsen.]

sådan, at vi anser kasseoverskuddet for nødvendigt, og når det er det, sker der, efter vor mening, ikke gennem afgiftsforhøjelserne en sådan forøgelse af statens indkomster, at der vil være noget grundlag for en letelse af de direkte skatter.

Aksel Larsen: Jeg har ingen bemærkninger at gøre om de stillede ændringsforslag. Da vi er modstandere af lovforslagene som helhed og agter at stemme imod dem ved tredje behandling, forekommer det os, at man passende kan lade regeringspartierne afgøre, hvilken skikkelse lovforslagene skal have. Vi vil derfor afholde os fra at stemme om disse ændringsforslag, men vil for øvrigt heller ikke begære afstemning om dem. Det forekommer os, at det må være regeringspartiernes sag at klare det. Det ligger jo sådan, at regeringen halsstarrigt fastholder den mening, der lå bag ved fremsættelsen af lovforslagene, og de synspunkter, ministeren og regeringspartierne ærede ordførere fremkom med ved første behandling.

Regeringen påstår, at den mangler pengene, og selv om den ikke regner sikkert med, at den får alle de 250 mill. kr. ind, regner den dog med at få størsteparten af disse penge ind, og den siger, at den kan ikke klare sig foruden. Den vil absolut kun skaffe disse penge på denne måde, og den vil overhovedet ikke drøfte eventuelle andre måder at klare statens finanser eller landets økonomi på. Den vil slet ikke indlade sig på at drøfte mulige besparelser. Tværtimod at tænke på f. eks. at skære militærbudgettet ned vil man, som det fremgår af det materiale, vi har fået i udvalget, gøre militærudgifterne i det kommende finansår 44 mill. kr. større, end man regnede med, da man fremsatte forslaget til finanslov. I forslaget til finanslov var der kalkuleret med 1.676 mill. kr. i militærudgifter, men nu regner man med, at det bliver 1.720 mill. kr.

Ja, under disse omstændigheder er det afgjort, at vi ikke vil være med til at gøre disse lovforslag til lov; vi vil stemme imod dem, når de kommer til afstemning ved tredje behandling — naturligvis med det forsigtige forbehold, at det vil vi gøre, hvis ikke regeringen ændrer mening mellem anden og tredje behandling og bliver adskilligt

mere forhandlingsvenlig og fornuftig, end vi synes den har været hidtil. Vi tror ikke på, at statskassens tilstand skulle være så elendig, eller at Danmarks økonomi skulle have det så slet, at det var nødvendigt at komme med disse afgiftsforhøjelser, og vi tror slet ikke på, at de 200 mill. kr., det måske drejer sig om — for det kan jo godt være, at det ikke bliver 250 mill. kr. det første år — kan være afgørende for, om statskassen klarer sig, eller om landets økonomi kan klare sig. Vi tror ikke, at dette land kan blive økonomisk ruineret, hvis ikke staten får disse 200 eller 250 mill. kr. mere ind.

Man kan naturligvis være i tvivl om, hvad der er den egentlige årsag til, at regeringen er kommet med sit krav om afgiftsforhøjelser. Der har været fremsat udtalelser, så vi kunne få det indtryk, at man var bekymret for den økonomiske udvikling her i landet, at man var bekymret for, hvordan det skulle gå, når folk fik mere købekraft. Men det lader til, at det slet ikke var det, der var årsagen til, at regeringen kom med lovforslagene. I hvert fald hvis jeg skal dømme efter den højtærede statsministers udtalelser, er det simpelt hen hensynet til statskassens tilstand, der er årsagen til det. I hvert fald hvis jeg skal tro et dagblad, der hedder Aktuelt, for i dag, har den højtærede statsminister på et møde i går udtalt sig i denne retning. Jeg beder om tilladelse til et kort citat. Ifølge referatet skal den højtærede statsminister have sagt følgende:

„Vor økonomi kan bære, at der med pristalsportion og anden omgang af helhedsløsningen gives 1,6 millioner danskere ca. 1 milliard kr.

Det er helt i orden, men det, vi ikke kan acceptere, er, at der skal betales 190 mill. kr. ud af statens kasse til lønninger, uden at vi skaffer disse penge.“

Det hele refereres under overskriften „Vor økonomi kan bære en milliard“.

Nu ved jeg ikke, om der bliver tale om en milliard i lønforhøjelser — det tillader jeg mig at tvivle på. Men da det væsentlige for mig i denne forbindelse er, at den højtærede statsminister erklærer, at dette simpelt hen sker, fordi statskassen kommer til at mangle penge, og at det slet ikke er hensynet til Danmarks økonomi, der gør sig gældende, må jeg sige — og dér synes jeg

[Aksel Larsen.]

at være nogenlunde på linje med andre partier — at efter det materiale, vi har fået, ser det ud for mig, som om statskassen virkelig ikke kommer til at mangle disse penge. Med de beregninger, vi har fået, erkender den højtærede finansminister, at der jo nok vil komme sådan ca. 150-160 mill. kr. mere ind i forbrugsskatter og afgifter i det kommende finansår, end man har kalkuleret med i finanslovsforslaget — her set bort fra de forhøjelser, der foreslås gennem de tre lovforslag, vi nu behandler. Men derimod regner den højtærede finansminister ikke med nogen stigning i provenuet af de personlige skatter, navnlig indkomstskatterne; man regner ikke med, at der vil komme flere penge ind her, end man har kalkuleret med i finanslovsforslaget.

Jeg tillader mig i lighed med andre at være af den mening, at der er sket en del indkomstforøgelser i løbet af det sidste år. De vil naturligvis delvis give sig udslag i øgede indkøb, som igen giver større indkomst til staten på grund af forbrugsafgifterne — og jeg tror, at forbrugsafgifterne vil give staten adskilligt mere, end man regner med i det materiale, der er stillet til vor rådighed af finansministeren.

På samme vis skulle jeg tro, at også de direkte skatter, navnlig indkomstskatterne, vil give mere, og jeg kan heller ikke se nogen særlig grund til, at selskabsskatterne ikke skulle kunne give mere. Det ser mig i hvert fald lidt mærkværdigt ud, at man oven i købet nu regner med, at selskabsskatterne skal give 50 mill. kr. mindre i det kommende finansår, end der er kalkuleret med i finanslovsforslaget. Jeg er altså tilbøjelig til at tro, at statens indtægter vil stige noget ud over, hvad man har kalkuleret med i den seneste beregning, således at man i virkeligheden slet ikke kommer til at mangle de 190 mill. kr., det drejer sig om.

Selv om det jo ikke er helt pænt ikke altid at tro godt om sine medmennesker, kan jeg ikke lade være med at spekulere på, om der ikke er en ganske særlig grund til, at vi

har fået disse lovforslag i februar måned, og at de skal køres igennem så hurtigt, som tilfældet er. Vi ved jo alle sammen, at om en måned — omkring midten af marts — vil man være i stand til med temmelig stor nøjagtighed at beregne, hvor meget i hvert fald indkomstskatterne vil give. Det er meget vanskeligt at beregne det så tidligt som i midten af februar, men i midten af marts kan man ved stikprøver skaffe sig et temmelig nøjagtigt billede. Hvis man virkelig kun skulle have brug for disse penge til at klare lønforhøjelserne på 190 mill. kr. til tjenestemænd, kunne man jo have ventet en måned eller halvanden med at komme med denne lovgivning; det var gået endda, man havde fået pengene ind rettidigt, for tjenestemændene skal jo ikke have deres lønforhøjelse i medfør af pristalsstigning, og hvad dertil hører, før 1. april — eller måske skal de have lønnen udbetalt den 22. marts, det kan godt være, for påsken falder tidligt i år. Nå, men i hvert fald kan der da ikke være brug for allerede nu i februar at begynde at kræve mere op i skat for at klare nogle udgifter, som først er forfaldne om en måned eller halvanden. Ja, jeg tillader mig at udtale den formodning — den kan være urigtig, men jeg har lov at have den formodning — at en af grundene til, at man kommer med lovforslagene allerede nu, kan være, at man godt ved, at man om en måned mere nøjagtigt kan beregne, hvor meget bl. a. indkomstskatterne vil give i det kommende år, og at man har en fornemmelse af, at de vil give adskilligt mere, end der er kalkuleret med i finanslovsforslaget.

Dette skal man lægge mærke til, også fordi der i de debatter, vi har haft her i folketinget om Danmarks økonomi, tales så meget om de stigende lønninger. Det viser sig nemlig, at på afgørende områder er lønstigningen bragt til ophør. Jeg står her med en avis, som ikke kan mistænkes for at være organ for dansk fagbevægelse. Det er Berlingske Aftenavis for i går, den 10. februar. Her er på forsiden en artikel, der bygger på

[Aksel Larsen.]

materiale fra Arbejdsgiverforeningen. Den har overskriften „Faldende løn for 42.000 arbejdere i jernindustrien“ og underrubriken „Første fald i mange år i lønninger, der plejer at stige væsentligt for hvert kvartal“. Man gør her opmærksom på — og det bygger på Arbejdsgiverforeningens statistik — at der i jernindustrien er 42.000 arbejdere, som har haft en vis lønstigning i de første tre kvartaler af 1963, men som i det sidste kvartal af 1963 har haft nedgang i deres lønninger — ikke en stor nedgang, men de har haft nedgang. Jeg har ingen grund til at tro, at Arbejdsgiverforeningens statistik overdriver, når den skal tale om lønningernes højde. Ja, jeg mener ikke, at Arbejdsgiverforeningens statistik forklarer, at lønningerne er lavere, end de faktisk er — jeg antager, at den er temmelig pålidelig og altså siger en del om, hvordan det ligger på lønningernes område.

Så meget mere rimeligt måtte det være, at lønmodtagerne fik del i den lønforhøjelse, der er lovet dem i medfør af den såkaldte helhedslønning. Men hvis jeg ikke husker meget fejl, var det 139 mill. kr. til fordeling iblandt dem, der skulle klares nu i marts måned. Dernæst er det jo også sådan, at i medfør af helhedslønningens love skulle der i marts eller april komme en pristalsregulering af lønningerne, hvis januarpristallet var steget tilstrækkeligt. Det er januarpristallet, men når det ligger sådan med lønningerne inden for jernindustrien, synes jeg ikke, man kan misunde lønmodtagerne de beskedne lønforhøjelser, der her er tale om. Man burde i hvert fald ikke misunde dem i så høj grad, at man, allerede før disse beskedne lønforhøjelser er trådt i kraft, vil begynde at inddrage en del af dem ved at forhøje de indirekte skatter. For det er jo det, man gør, hvis man gør disse lovforslag til lov.

Som jeg sagde ved første behandling, er vi naturligvis modstandere af venstres og de konservatives idé om en omlægning af skatterne, således at skævheden bliver større end hidtil, således at de indirekte skatter forhøjes, medens de direkte skatter sættes ned. Vi er ganske klar over, at uden indirekte skatter klarer samfundet sig ikke, men vi er af den mening, at hvis man ikke har direkte skatter, indkomstskatter o. lign., af

en ret betydelig højde, mangler man dem som social regulator. Derfor er vi modstandere af den skatteomlægning, som venstre og de konservative taler for. Den ville ganske vist gavne dem med de store indtægter, men ville til gengæld blive meget alvorlig for folk med mindre indtægter eller med almindelige arbejdsindtægter.

Af disse grunde — jeg kunne føje mere til, men jeg har jo også talt om det ved første behandling — er vi modstandere af lovforslagene. Vi finder ikke, at man kan være bekendt at vedtage nye skattelove, som i temmelig høj grad gør det illusorisk, som man ved lov vedtaget for et år siden har bestemt at lønmodtagerne skulle have i lønforhøjelse i dette forår.

I øvrigt vurderer vi lovforslagene, som jeg allerede har sagt ved første behandling, derhen, at de faktisk er en erkendelse af, at de hidtidige økonomiske og statsfinansielle foranstaltninger, repræsenteret ved omsforliget og helhedsløsningen, ikke har vist sig at være så gode, som man dengang påstod. Sådan set er det regeringens erkendelse af den hidtidige økonomiske politiks fallit. Også derfor synes vi, at regeringen ikke skulle have lov til at klare sig ud af de vanskeligheder, den selv har været med til at skabe, ved at få gennemført sådanne afgiftsforhøjelser, men at det ville være meget mere rimeligt, om den lod være med at udskyde valget og i stedet for lod vælgerne få lov til at sige deres mening så snart som muligt.

Ud fra den opfattelse skal jeg tillade mig at fremsætte følgende forslag om overgang til næste sag på dagsordenen:

„Idet folketinget udtaler, at vedtagelse af forslagene om forhøjede forbrugsafgifter ville gøre de kommende pristalsbestemte lønreguleringer delvis illusoriske, skønt disse har lovhjemmel i den såkaldte helhedsløsning, opfordrer det regeringen til ved udskrivning af folketingsvalg snarest at lade vælgerne komme til orde.

Tinget går dermed over til næste sag på dagsordenen.“

Formanden: Der er nu fremsat følgende forslag om overgang til næste sag på dagsordenen: (se ovenfor). Dette forslag indgår nu i forhandlingen.

Iver Poulsen: De stillede ændringsforslag skal jeg helt afholde mig fra at tage stilling til, for som ikke udvalgsberettiget parti modtog vi udvalgsbetænkningen 10 minutter før dette mødes begyndelse, og der har derfor naturligvis ikke været tid til at sætte sig ind i, hverken hvad betænkningen udtaler, eller hvad de mange forskellige, der har henvendt sig til udvalget, har udtalt med hensyn til de foreliggende lovforslag.

I øvrigt finder jeg ingen anledning til at gentage, hvad jeg på mit partis vegne sagde ved første behandling. Vi tog klar og — synes vi selv — velbegrunderet afstand fra lovforslagene, som vi finder ikke blot unødvendige, men navnlig for benzinafgiftens vedkommende direkte skadelig. Denne afgift vil nemlig virke varefordyrende og dermed bidrage til en ny prisstigning og til, at pristaspiralen vil løbe videre. Det kan ingen være interesseret i, navnlig da slet ikke lønmodtagerne, hvis de ikke får lov til at beholde den lønstigning, som en ny pristalsstigning eventuelt måtte give dem ret til.

Hvad benzinafgiften angår, må vi endelig ikke være blinde for, at man rammer en enkelt stand, nemlig den private vognmandsstand, ret hårdt. Det betyder nye omkostninger for vognmanden. Derimod har hans konkurrent, den offentlige trafik, staten, en meget lettere adgang til at dække sit driftsunderskud. Det sker nemlig bare gennem forøgede skatter og afgifter. Det er uretfærdigt.

De inflationstendenser, som regeringen frygter, ligger efter vor opfattelse ikke så meget i de 190 mill. kr., som staten skal udbetale i lønforhøjelser efter den sidste pristalsstigning. Jeg tror, det er rigtigt, som allerede tidligere ordførere har påvist, at statens indtægter vil vise en stigning, som meget let klarer denne udgiftsstigning, uden at det skulle være nødvendigt at pålægge befolkningen nye skatter og afgifter. Inflationstendenserne, som man med rette frygter, ligger meget snarere i det offentlige bygge- og anlægsvirksomhed og den aktivitet, der udvises derindenfor. Derfor anser vi det for betimeligt, at regeringen indskrænker denne aktivitet og underkaster statens udgiftsbudget en virkelig

kritisk gennemgang, for på et udgiftsbudget af den størrelsesorden, vi har i dag, skulle det være en let sag at tilvejebringe besparelser på 190 mill. kr.

I øvrigt skal jeg kun understrege, hvad vi sagde ved første behandling. Vi mener, at den indtægt, staten vil have gennem disse love, behøver staten ikke; den vil få en indtægtsstigning, og hvis den ikke får en indtægtsstigning, som kan dække udgifterne til lønstigninger, må staten, ligesom man må gøre i en privat husholdning, hvor udgifterne er løbet for stærkt op, gennemgå sit udgiftsbudget og finde frem til de besparelser, som let skulle kunne findes på det nuværende statsbudget.

Vi vil stemme imod disse lovforslag.

Finansministeren (Poul Hansen): Jeg må straks sige, at regeringen ikke kan modtage det af det ærede medlem hr. Aksel Larsen stillede dagsordensforslag, men må anbefale, at man stemmer imod det. Årsagerne dertil vil fremgå af, hvad jeg om lidt har at sige om de ræsonnementer, det ærede medlem her anstillede.

Må jeg i øvrigt først gøre nogle enkelte bemærkninger vedrørende ændringsforslagene. De fremgår af betænkningen, og den ærede socialdemokratiske ordfører har omtalt dem, men jeg skylder at sige, at jeg dels fra ølindustrien, bryggerierne, dels fra tobaksindustrien har modtaget nogle subsidiære ønsker, som jeg ikke har ment vi kunne imødekomme. Når jeg siger subsidiære ønsker, er det, fordi det primære ønske naturligvis var, at vi afstod fra disse afgiftsforhøjelser. Bryggerierne har udtrykt ønske om en længere kredittid, hvad angår afgiften. Jeg mener, at det allerede af den grund ikke kan lade sig gøre at imødekomme dette ønske, at derved ville vi for det kommende finansår få et provenutab, der meget nemt kunne blive lige så stort som det provenu, vi gennem denne afgiftsforhøjelse tænker på at tage ind; men dertil kommer, at hvis vi forlængede kredittiden, ville det være meget vanskeligt at afslå lignende ønsker på andre afgiftsområder. Jeg må også nævne, at tobaksindustrien ikke alene har ønsket den graduering i lettelsen for cigarillos og cerutter, som nu er foreslået, men også en lettelse for cigarernes vedkom-

[Finansministeren.]

mende på 5 øre pr. stk. Jeg har ikke ment, at dette ville være en rimelig foranstaltning.

Endelig kan jeg bekræfte, hvad den socialdemokratiske ordfører sagde, at det kan tænkes, at jeg til tredje behandling må stille et ændringsforslag til den foreslåede afgiftsforhøjelse på cigaretter. Der forhandles for tiden i monopoltilsynet — og forhandlingerne afsluttes i morgen formiddag — om, hvorvidt det ville være berettiget, at der i denne forbindelse sker en mindre forhøjelse af detailhandlernes avance, og hvis det bliver tilfældet, må der altså ske en lille ændring af de foreslåede afgiftssatser. Så meget vedrørende ændringsforslagene.

Såvel det ærede medlem hr. Alfred Bøgh som det ærede medlem hr. Poul Møller har igen i dag været inde på betragtninger om, at disse forslag burde være kommet på et senere tidspunkt og forhandlet i en anden sammenhæng, en større sammenhæng. Jeg skal hertil ikke sige mere i dag, men henviser til de bemærkninger, jeg gjorde ved første behandling.

Der er blevet talt om, at lovforslagene var udtryk for, at man huggede den økonomiske politik i stykker. Heroverfor vil jeg blot sige, at jeg har den stik modsatte opfattelse. Jeg mener, at disse afgiftsforhøjelser er nødvendige for at bevare helheden i vor økonomiske politik. I øvrigt kan jeg ikke se, at vi i mindre grad huggede den økonomiske politik i stykker, hvis jeg under forhandlingerne var gået ind på de betingelser, som venstre og det konservative folkeparti opstillede for at gå ind for disse afgiftsforhøjelser — det vil altså sige, at vi på nuværende tidspunkt skulle give visse tilsagn om skattelettelser, og ud fra de ærede medlemmers egne betragtninger ville det jo være svært at få et holdbart grundlag derfor nu.

Det ærede medlem hr. Poul Møller talte om, at her foreslog jeg at tage 280 mill. kr. i alt ind i afgiftsforhøjelser, og da der kun skulle bruges 190 mill. kr., var der altså rigelig overdækning. Hertil skal jeg kun gøre den ene bemærkning på dette sted og på dette tidspunkt, at derved har det ærede medlem ikke taget i betragtning den usikkerhed, der er om provenuet af cigaretafgiften. Som jeg har sagt i udvalget,

regner jeg ikke med, at der bliver tale om et uændret forbrug, men om en nedgang i forbruget, og det kan meget nemt betyde, at provenuet bliver 50 mill. kr. lavere — måske endda lidt mere end 50 mill. kr. — end det ville være ved uændret forbrug. Det ærede medlem var inde på, at man nu skønnede, at forbrugsafgifterne i det kommende finansår ville indbringe 160 mill. kr. mere, end vi skønnede i november måned. Det er rigtigt; det fremgår af den nye årsoversigt, men det hænger jo netop sammen med, at vi nu kender den indtægtsforhøjelse, som vil komme i kraft af dyrtidsportionen, og den vil naturligvis også bevirke nogen stigning i provenuet af forbrugsafgifterne.

Jeg tror nu ikke, man uden videre skal regne med, at der sker samme procentvise forhøjelse af provenuet af forbrugsafgifterne, som der sker i befolkningens indkomster. Dels ved man ikke, om disse indkomster fuldt ud vil blive anvendt i forbruget, dels er ikke alle forbrugsafgifterne procentafgifter; de er også i nogle tilfælde mængdeafgifter, således at man ikke uden videre kan slutte, som man gør her.

Det ærede medlem byggede også i sit ræsonnement på, at det var så godt som givet, at de direkte skatter for det kommende år ville indbringe 60 mill. kr. mere end skønnet på finanslovforslaget. Jeg mener, at disse stikprøveundersøgelser i 15 kommuner er et meget spinkelt grundlag at drage den slutning af. Jeg har for mit vedkommende ikke afvist, at der kunne blive tale om et merprovenu; jeg tror ikke på, at det bliver af en sådan størrelsesorden, at det forrykker vort skøn og den økonomiske politik, og jeg mener ikke, at vi på nuværende tidspunkt har noget som helst grundlag for at opstille et andet skøn end det, der blev opstillet i november.

Det ærede medlem hr. Poul Møller sagde så, og det lå vel også i det ærede medlem hr. Alfred Bøghs betragtninger, at det, der nu er lagt op til, betyder, at vi får en strammere finanspolitik i 1964-65, end der var planlagt med finanslovforslaget i november. Denne betragtning ville være rigtig, hvis vi ikke havde haft andre udgiftsforøgelse end de 190 mill. kr., hvis cigaretafgiften gav fuldt provenu, og hvis vi fik det merprovenu af de direkte skatter, som de ærede medlemmer går ud fra. Hvis alle

[Finansministeren.]

disse forudsætninger var til stede — og den ene af dem er i hvert fald ikke og kan ikke komme til stede — ja, så kunne man tale derom, men som tingene faktisk ligger, synes jeg, at betragtningen er helt forkert. Det er muligt, at der kan blive tale om, at finanspolitikken bliver lidt strammere, lidt strammere end vi planlagde i november, men i så fald ville jeg sige, at det svarer til den ændring i udsigterne for 1964s aktivitet, som er indtrådt siden da.

Det ærede medlem hr. Poul Møller talte, som om det, der nu skete, var, at man med de nye afgifter inddrog i hvert fald det meste af, hvad der kommer til udbetaling i form af pristallstillæg, og det ærede medlem hr. Aksel Larsen har i endnu højere grad og endnu kraftigere været inde på den betragtning. Må jeg heroverfor sige, at så vidt det foreligger oplyst for mig, vil der til lønmodtagere inden for statens og inden for det private erhvervslivs område samt til folkepensionister, invalidepensionister og til andre, som modtager sociale ydelser, blive tale om en forhøjelse af lønninger og pensioner m. v. fra 1. marts og 1. april på i alt godt 600 mill. kr. som følge af pristalsreguleringen. Fra samme tidspunkter vil der som følge af helhedsløsningen også blive udbetalt i øgede lønninger og øgede pensioner m. v. et beløb, der med fradrag af det, der skal indbetales til Arbejdsmarkedets Tillægspension, vil andrage godt 500 mill. kr., det vil altså sige indkomstforøgelser til lønmodtagere og pensionister på omkring 1.100 mill. kr. Over for dette står forslag om inddragning af et beløb, der vil blive 200-250 mill. kr., et beløb, som lønmodtagerne ikke er alene om at betale, men man kan vel regne med, at de kun skal betale godt halvdelen. Det vil sige, at der gennem denne beskatning, som nu foreslås, inddrages en tiendedel — jeg understreger en tiendedel — af de indkomstforøgelser, der finder sted. Jeg synes, at det på denne baggrund er en lidt stærk tale, som føres af de ærede medlemmer hr. Poul Møller og hr. Aksel Larsen, og at denne tale forvrænger de foreliggende kendsgerninger og tilsigter at give befolkningen et andet indtryk af tingene end det, der er det rigtige.

Også på et andet område var det ærede

medlem hr. Poul Møller ude på at give lidt, skal vi sige misvisende oplysninger. Det ærede medlem påstod, at der i løbet af en valgperiode var sket en fordobling af statens indtægter, nemlig fra ca. 6 til 12 milliarder kr. Jeg må sige, det ærede medlem regner med en valgperiode, der er noget længere end den i grundloven foreskrevne, den er nemlig 4 år, men den periode, det ærede medlem her taler om, er 6 år, idet der i finansåret 1958-59 var tale om samlede indkomster på lige knap 6 milliarder, og det finansår, hvori der nu er tale om 12 milliarder, er finansåret 1964-65, altså 6 år efter. Jeg synes, det giver et lidt skævt billede, når det ærede medlem argumenterer på den måde.

Det ærede medlem hr. Aksel Larsen omtalte, at der var sket en forøgelse af militærudgifterne fra skønnet i november og til skønnet i dag. Denne forøgelse har sin naturlige forklaring i, at også for forsvarets vedkommende skal man indregne de lønstigninger, der bliver tale om som følge af dyrtidsreguleringen, hvortil så kommer nogle mindre beløb i genbevillinger, så om det, man kunne kalde reelle forøgelser i udgifterne, er der altså ikke tale.

Det ærede medlem var inde på, at statskassen kunne klare sig uden de penge, der her er tale om at opkræve i øgede afgifter, og at samfundet ikke blev ruineret, hvis vi undlod at opkræve disse afgifter. Jeg har udtrykkelig gjort opmærksom på, at det, vi fra regeringens side ønsker med disse afgifter, er at opretholde den finanspolitik, som har været ført igennem nu ca. halvandet år, og som har givet sig udslag i, at vi har genoprettet den økonomiske balance i samfundet. Vi mener, at denne balance er betingelsen for at opretholde den lavere rentefod, vi har fået, og for udsigten til yderligere rentelættelse. Vi mener, at det på længere sigt er en foranstaltning, som tjener til at sikre en stabil og høj beskæftigelse. Vi vil ikke ud i en ny siksakkurs, hvor inflationstendenser kan udløses, og hvor det så kan blive nødvendigt på et senere tidspunkt at gribe hårdere ind tilskade for produktion og beskæftigelse. Det er denne stabilitet i vor økonomiske udvikling, vi ønsker sikret, og vi mener, at for at sikre denne må disse lovforslag gennemføres, og vi mener, at

[Finansministeren.]

det først og fremmest må være i de danske lønmodtageres interesse, at denne politik føres.

Med disse bemærkninger skal jeg anbefale de stillede ændringsforslag og derefter lovforslagene som helhed til vedtagelse.

Retoff: Jeg kan ikke anbefale at stemme for det af det ærede medlem hr. Aksel Larsen stillede dagsordensforslag. Jeg er i øvrigt forbavset over affattelsen. Der plejer altid at være noget om nedsættelse af militærudgifterne, men det er der ikke denne gang, og det er vel af den ganske bestemte grund, at det ærede medlem ikke mener, at han i så fald kunne få nogen særlig stor tilslutning til det, hvad jeg heller ikke håber han gør.

Det ærede medlem hr. Alfred Bøgh var inde på, at han var ked af, at der ikke var sket mere i udvalget, således at man kunne være kommet til enighed. Det er altid svært at komme til enighed, når et parti kommer med forudfattede meninger, og der var jo ingen mulighed for at rokke de to partier fra det standpunkt, at hvis man endelig skulle have disse ekstraordinære indtægter gennem indirekte skatter, måtte der kompenseres gennem en lettelse af de direkte skatter. Det er et meget enkelt standpunkt og måske også et standpunkt, som er velkomment i den brede befolkning. Men jeg tror nu alligevel, man tager fejl, for man skal i nogen grad være forsigtig med at gå videre ad den indirekte beskatnings vej, end det er nødvendigt, for man ved jo udmærket godt, at hvis der ikke er en mulighed for at give i hvert fald de dårligt stillede familier med børn en slags compensation for de indirekte skatter, så vender de den tunge ende nedad. Men sådan, som jeg her har udtrykt det, var altså indstillingen hos oppositionen, selv om udvalgsbehandlingen foregik i en hyggelig og udmærket god stemning. Der var i og for sig ikke så forfærdelig meget, man kunne blive uenig om; kun på dette principielle punkt var der ingenting at gøre.

Der er en anden ting, jeg gerne vil fremhæve, nemlig at man skal være en lille smule forsigtig med at få det til at se ud, som om det udelukkende er staten, der skal bruge penge. Det er staten og samfundet

som helhed. Hvis vi ser på udskrivningen i disse dage kommunerne over, ser vi, at der er tale om meget store skattestigninger. Det er også nødvendigt af hensyn til de ting, der skal gennemføres i den kommende tid, for at vi kan opretholde den levestandard, vi har. Der kræves mange forskellige ting på det undervisningsmæssige og på andre områder. Der kræves også mere inden for kommunerne, som staten må være med til: udbygning af forskellige sociale foranstaltninger, hjem for kronisk syge, plejehjem, alderdomshjem, og hvad ved jeg. Der er mange ting, som kræver penge. Der er det mærkelige, at når man taler med kommunalfolk, som hører til VK-partierne, så siger de: det er dejligt, at kommunerne kan udskrive, således at der kan lægges op; men når det drejer sig om staten, er det ganske modsat. Denne økonomiske politik har jeg aldrig rigtig kunnet forstå. Jeg kunne forstå, hvis man så på det på samme måde, hvad enten det drejede sig om staten eller kommunerne, men det gør man ikke. Man søger for altid at sige: staten tager. Hvad er staten? Det er os alle. Vi er fælles om opgaverne, og det gælder også kommunerne. Derfor skal der bruges penge til de ting, som er nødvendige for samfundet, og jeg er ganske enig i, at den stramme finanspolitik, som er blevet ført med så stort held, også har givet en mulighed for, at indtjeningen i den danske befolkning har været i stand til at følge med på en sådan måde, at man har kunnet løse mange opgaver og vil kunne løse endnu flere i fremtiden. Derfor mener jeg også, at det rimeligste, man kan gøre, er at sikre, at staten får et kasseoverskud, der gør det muligt at fastholde den store beskæftigelse, at nå en tiltrængt diskonto-nedsættelse, i det hele taget at føre en finanspolitik, der gør, at vi stadig væk kan forbedre den levestandard, vi er nået til.

Jeg skal anbefale at stemme imod det ærede medlem hr. Aksel Larsens dagsordensforslag og at stemme for lovforslaget.

Alfred Bøgh: Ja, jeg har jo både ved første behandling og nu senere ved anden behandling fremsat mit partis synspunkter og skal ikke gå dybere ind derpå. Det ville være unyttigt at blive ved at gentage synspunkter og lade dem krydse frem og tilbage. Jeg tror ikke, vi når til dybere for-

[Alfred Bøgh.]

ståelse af hinanden, så det skal jeg afstå fra.

Hvad angår det ærede medlem hr. Aksel Larsens dagsordensforslag, handler det jo om, hvad konsekvenserne af disse forslag vil blive. Vi kan udmærket styre vor utålmodighed eller vor tålmodighed til i morgen, da lovforslagene kommer til tredje behandling, og vi vil ikke drage det ærede medlem hr. Aksel Larsens synspunkter ind i debatten; det kan måske være en slags familieanliggende mellem de to partier, så den diskussion vil vi undlade at tage del i ved at undlade at stemme, og jeg kan godt gentage, at vi også vil undlade at stemme angående ændringsforslagene, som regeringen må bære ansvaret for.

Poul Møller: Jeg har to bemærkninger til den højtærede finansminister.

Den højtærede finansminister vil nu hævde, at det, det drejer sig om at inddrage fra lønmodtagerne, er en tiendedel af den lønforhøjelse, de får — mit regnestykke gik på den pristalsregulering, de fik — og den er altså af den højtærede finansminister skønnet at udgøre omkring 600 mill. kr. Nu siger den højtærede finansminister, at skatterne betales ikke kun af lønmodtagerne. Det er også rigtigt, og jeg har derfor revideret mit regnestykke ud fra det synspunkt, at vi har haft lidt travlt, og derfor kan der opstå en fejl i beregningen. Men ser man på de 600 mill. kr., der modtages, så må man normalt regne med, at omkring 12 pct. går til forbrugsafgifter. Det er 72 mill. kr. Hvis vi regner med, at halvdelen af befolkningen er lønmodtagere — jeg tror endda, det ligger i underkanten, jeg tror, at mere end halvdelen af befolkningen er lønmodtagere — bliver der tale om 125 mill. kr.

Så kommer den direkte skat af 600 mill. kr., det er i hvert fald 225 mill. kr. Gennemsnittet ligger snarere omkring 40 pct. end omkring 35 pct., når man tager alle lønmodtagere med; der er jo mange, der ligger over progressionsgrænsen. Det vil altså sige, at der er inddraget 420 mill. kr. af 600 mill. kr. Det er 70 pct. og ikke en tiendedel. Så er der til rest 30 pct., 180 mill. kr., til dækning af de prisstigninger,

som pristalsstigningen og lønforhøjelserne giver anledning til.

Jeg tror ikke, der er mange, der kan stå sig ved sådanne reguleringsformer, hvor man tager med den ene hånd og giver med den anden. Om der er tale om 4 eller 5 finansår, skal jeg fuldstændig skænke finansministeren. Der er tale om, hvad man betalte i sidste valgår, og hvad man kommer til at betale i det, der nu formentlig bliver valgår, hvis vi når ind i 1964-65, og forskellen mellem 1960-61 og 1964-65 er en fordobling i statsudgifterne fra omkring 6.000 mill. kr. til omkring 12.000 mill. kr. Så kan finansministeren slå sig for brystet og sige: ja men det har jo taget os 5 og ikke 4 finansår at nå det. Det vil jeg skænke ham og sige, at også på 5 finansår er det ærlig talt ganske godt præsteret.

Tilbage er der det stillede dagsordensforslag, og her vil jeg sige ligesom det ærede medlem hr. Alfred Bøgh: vi kan vente til i morgen. Det er klart, at hvis stemningen i morgen går regeringen imod, vil regeringen nok selv vide at drage de konsekvenser, der skal drages deraf — det byder jo de parlamentariske grundsætninger; og da vi har en festdag i dag, synes vi ikke, at vi skal vælte regeringen her.

Helge Larsen: Jeg skal anbefale at stemme imod det stillede dagsordensforslag.

Aksel Larsen: Døden skal jo have en årsag, og jeg tror ikke, at folketinget nogen sinde før har været i den situation, at et parti har motiveret sin passivitet over for et dagsordensforslag på en sådan måde som den, det ærede medlem hr. Poul Møller nu anvendte.

Nå, men lad mig sige et par ord til den højtærede finansminister. Jeg kan ikke give mig til i detaljer at diskutere finansministerens beregning over, hvor meget der bliver ydet i de forskellige slags løntillæg; jeg vil kun sige, at så vidt jeg hørte, regnede finansministeren ud, at det ville blive 600 mill. kr. plus 500 mill. kr., i alt 1.100 mill. kr. Men den højtærede statsminister stod i går her i dette hus i en anden sal og sagde, at med pristalsportion og anden omgang af helhedsløsningen gives der 1,6 millioner danskere ca. 1 milliard kr. Der er dog statsministeren nede på 1 mil-

[Aksel Larsen.]

liard, medens finansministeren er kommet noget højere op med sine detailberegninger.

Det kan jo ikke nytte noget, at man regner det sådan ud: nu påstår vi, at vi giver 1,1 milliard, altså 1.100 millioner, til lønmodtagerne — jeg tillader mig som sagt at tvivle på, at det bliver så meget — og så skal de ikke betale mere end ca. halvdelen af, hvad disse indirekte skatter kommer til at give. På den måde kan man ikke regne det ud. Man må da tænke på, at en væsentlig del af de beskedne lønforhøjelser, der kommer, vil blive anvendt til at købe forbrugsbeskattede varer for, og så bliver jo disse lønforhøjelser beskåret også med den slags forbrugsafgifter. Dertil kommer, at masser af dem, der får disse lønforhøjelser, skal betale bunden opsparring — det forekommer mig, at den højtærede finansminister heller ikke havde den bundne opsparring med i sine beregninger.

Jeg har aldeles ikke overdrevet, når jeg siger, som jeg har sagt i mit forslag til dagsorden, og som jeg også sagde i min tale, at man gør disse pristalsbestemte lønreguleringer delvis illusoriske. Jeg ved ikke, hvorfra ministeren har den opfattelse, som han gav udtryk for, at jeg havde overdrevet langt mere end det ærede medlem hr. Poul Møller, som sagde, at det meste af lønforhøjelserne ville blive frataget arbejderne.

Må jeg for resten i denne forbindelse minde om den debat, vi havde ved første behandling, hvor den højtærede minister blev så vred, fordi jeg havde talt om, at dette her lignede tyveri. Jeg kunne lide, at ministeren havde været til stede, da vi i udvalget havde besøg af en deputation fra Bryggeriarbejdernes Forbund med formanden i spidsen; han er, så vidt jeg ved, en partifælle af den højtærede finansminister. Formanden sagde ganske vist ikke, at dette var tyveri, men han sagde, at det var snyderi; så ved jeg ikke, om snyderi lyder så forfærdelig meget bedre i den højtærede finansministers ører end tyveri. Jeg tror det ikke.

Nu får jeg igen at vide af den højtærede finansminister, hvad han ganske vist har sagt før, at det, det efter hans opfattelse drejer sig om, er, at regeringen med sine velsignelsesrige foranstaltninger, ikke mindst

helhedsløsningen, har genoprettet balancen i Danmarks økonomi, og denne balance skal holdes, og det er derfor, man kommer med disse lovforslag om afgiftsforhøjelser.

Ja, men så tillader jeg mig at erindre om, hvad den højtærede statsminister sagde i går i dette hus ved et møde med venstres ungdom. Jeg beder om tilladelse til et kort citat. Den højtærede statsminister sagde:

„Vor økonomi kan bære, at der med pristalsportion og anden omgang af helhedsløsningen gives 1,6 millioner danskere ca. 1 milliard kroner.

Det er helt i orden, men det, vi ikke kan acceptere, er, at der skal betales 190 mill. kr. ud af statens kasse til lønninger, uden at vi skaffer disse penge.“

Statsministeren har her fremstillet det, som om det udelukkende var et statsfinansielt problem, at man skal skaffe disse penge til lønninger. Men det har intet med Danmarks økonomi at gøre. Den er i sin bedste orden, også selv om man ikke havde foretaget dette indgreb. Jeg overlader til den højtærede statsminister og den højtærede finansminister at forsøge at finde ud af, hvem af dem der har mest ret, eller hvilket argument man vil anvende i fremtiden.

Jeg anbefaler mit dagsordensforslag til vedtagelse, selv om det ærede medlem hr. Retoft hellere havde set det formuleret noget anderledes. Det er jo altid svært at gøre en socialdemokratisk ordfører tilfreds, når man stiller et forslag til dagsorden, som hans parti eller den regering, hvori hans parti er repræsenteret, ikke kan godkende.

Iver Poulsen: Jeg har både ved første behandling og ved anden behandling i dag givet klart udtryk for, at de uafhængige vil stemme imod disse lovforslag, når de kommer til endelig behandling i morgen, og derfor ser jeg ingen anledning til, at vi skulle stemme for det dagsordensforslag, der foreligger. Vi vil afholde os fra at stemme.

Hermed sluttede forhandlingen.

Forslag om overgang til næste sag på dagsordenen af Aksel Larsen (se sp. 2986) forkastedes med 89 stemmer mod 11; 72 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Man gik derefter til afstemning om lovforslagene.

Der foretoges først afstemning vedrørende forslag til lov om ændring i lov om tobaksafgifter.

Ændringsforslag nr. 1 og 2, § 1, således ændret, ændringsforslag nr. 3, § 2, således ændret, ændringsforslag nr. 4, § 3, således ændret, ændringsforslag nr. 5 og § 4, således ændret, vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om ændring i lov om afgift af spiritus, vin og øl.

Ændringsforslag nr. 1, § 1, således ændret, ændringsforslag nr. 2 om indsættelse af en ny paragraf, ændringsforslag nr. 3 og § 2, således ændret, vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Sluttelig foretoges afstemning vedrørende forslag til lov om forhøjelse af tillægsafgiften af benzin.

§§ 1 og 2, ændringsforslaget og § 3, således ændret, vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om den faste voldgiftsret.

(Lovforslaget (nr. 85) findes i tillæg A. sp. 939, fremsættelsen i tidenden sp. 2536).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Helge Nielsen: Loven om den faste voldgiftsret har gennem årene været genstand for megen opmærksomhed, og den faste voldgiftsret har været en institution, der har stået megen blæst om. Meget af denne opmærksomhed og meget af denne blæst har haft sit udspring i misforståelser og i ukendskab til loven. Derfor er det glædeligt, at det lovforslag, den højtærede arbejdsminister her har fremsat, skaber klarhed og fjerner en del misforståelser omkring den faste voldgiftsret.

Der er som anført af den højtærede arbejdsminister i den skriftlige fremsættelse ikke tale om en gennemgribende ændring af loven, men kun tale om mindre, af praktiske hensyn dikterede rettelser. Det er dog min opfattelse, at alene navneændringen fra den faste voldgiftsret til arbejdsretten er af væsentlig betydning. For det første fjerner man mulighederne for en forveksling mellem de faglige voldgiftsretter, en forveksling, der ikke har været helt sjælden, og dernæst skaber man ensartethed i Skandinavien, hvor den tilsvarende domstol i Sverige betegnes som Arbetsdomstolen og i Norge som Arbejdsretten. Men af største betydning er den kendsgerning, at den faste voldgiftsret ikke er noget voldgiftsorgan, men en statsdomstol, en domstol med et begrænset specielt område i lighed med andre særlige domstole, f. eks. sø- og handelsretten. Navneændringen giver også retten sin fulde betydning såvel over for de stridende parter som over for offent-